

راهکارهای اصلاح الگوی مصرف از دیدگاه مقام معظم رهبری

استاد: خانم طاهره عبدالملکی

گردآورندگان: مریم السادات موسوی، سمیره فلاحی، ندا هوشنگی - زینب حاتمی - آمنه امیدی

مدرسه علمیه امام خامنه ای مدظله العالی

چکیده

مسئله اصلاح الگوی مصرف، یکی از مسائل با اهمیت و پرازش در زندگی جامعه ی امروزی می باشد و از آنجایی که سبک زندگی ما اسلامی می باشد و خداوند بارها در قرآن از اسراف کاران بعنوان برادران شیطان نام برده لذا با توجه به بیانات بسیار شیوا و رسا و سازنده مقام معظم رهبری و راهکارهای خردمندانه ایشان تحت عنوان سیاستهای رکنی اصلاح الگوی مصرف در زمینه الگوی صحیح مصرف، می توان مسیر زندگی را به همان سبکی که مورد نظر ایشان و مورد نظر قرآن است هدایت کرد.

و نهایتاً اینکه عمل کردن به این راهکارها (مدیریت مدبرانه، فرهنگ سازی، طراحی سازوکارها و ...) توسط افراد، دولت و نهادهای دولتی و سازمانها زندگی جامعه امروزی را به سبک اسلامی سوق داده و صد البته آیندگان نیز از آن بهره مند خواهند شد.

کلیدواژه ها: راهکارها- اصلاح- الگوی مصرف.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۱	فصل اول: کلیات و مفهوم شناسی
۲	۱- تعریف و تبیین
۲	۲- اهمیت و ضرورت تحقیق
۳	۳- اهداف و دستاوردهای مورد انتظار
۳	۴- پیشینه تحقیق
۳	۵- فرضیه تحقیق
۳	۶- پیش فرض های تحقیق
۳	۷- روش تحقیق
۳	۸- مفاهیم و متغیرها
۴	۹- سوالات تحقیق (سوال اصلی و فرعی)
۵	فصل دوم: مفهوم شناسی
۶	فصل سوم: راهکارهای اساسی اصلاح الگوی مصرف
۱۰	فرهنگ سازی
۱۳	بهره گیری از رسانه در امر فرهنگ سازی
۱۳	۲- مدیریت مدبرانه
۱۵	۳- طراحی سازوکار
۱۷	۴- جلب مشارکت مردم

۲۱	۵- احساس مسئولیت در مصرف
۲۴	۶- گنجانیدن برنامه اصلاح الگوی مصرف در برنامه توسعه کشور
۲۶	۷- پیشگامی دولت، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی در رعایت الگوی مصرف
۳۱	۸- ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها بویژه بخش کشاورزی
۳۴	۹- صرفه‌جویی در مصرف انرژی
۳۵	۱۰- اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقاء و بهبود شرایط و کیفیت فرآورده‌های «تولید و تبدیل گندم به نان» و «مصرف نان»
۳۶	۱۱- مقابله با ترویج فرهنگ مصرف‌گرایی و ابراز حساسیت عملی نسبت به محصولات و مظاهر فرهنگی مروج اسراف و تجمل‌گرایی
۳۸	۱۲- آموزش همگانی الگوی مصرف مطلوب
۳۹	۱۳- توسعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری با ارائه و تشویق الگوهای موفق در این زمینه و با تأکید بر شاخص‌های کارآمدی، مسوولیت‌پذیری، انضباط و رضایت‌مندی
۴۳	نتیجه‌گیری
۴۴	فهرست منابع

بحث درباره ی اصلاح الگوی مصرف، در جامعه ی امروزی و سبک زندگی اسلامی دارای اهمیت زیادی می باشد و با توجه به اینکه ما در مملکتی زندگی می کنیم که به عنوان ام القرای جهان اسلام شناخته شده است روش و راهکارهای این مسأله مهم از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است زیرا دیگر کشورها و جوامع اسلامی و حتی غیر اسلامی هم می توانند این راهکارها را به عنوان الگویی باارزش در زندگی خود بکار گیرند و از آنجایی که رهبر معظم انقلاب بعنوان رهبری فرزانه و قابل اعتماد برای همه ی انسان های آزاده شناخته شده اند، لذا تمام راهکارهای ایشان در این زمینه که با عنوان سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف به قوای سه گانه ابلاغ نموده اند _اگر واقعاً در عرصه عمل قرار گیرد و با مدیریت مدبرانه به آن عمل کرد _حتماً می تواند راهگشا باشد.

امروزه با توجه به ماشینی شدن سبک زندگی و عادت ها و سنت های غلطی که از این و آن یاد گرفته ایم ما را به زیاده روی در مصرف و اسراف سوق می دهد.

لذا شناختن و شناساندن این مسأله مهم که سبک زندگی اسلامی را تحت شعاع خود قرار می دهد و حتی زندگی آیندگان را با توجه به اینکه منابع غنی و باارزشی در اختیار داریم را می تواند تحت تأثیر قرار دهد، بسیار ضروری می باشد.

اقتصاددانان و جامعه شناسان و نقدپردازان زیادی این مسأله را مورد بررسی قرار داده اند ولی راهکارهای مقام معظم رهبری چنان راهگشا می باشد که می تواند همگان را شگفت زده کند و حتی مورد تأیید همه ی مدیران بوده تا به عرضه ی عمل در آورند

روش تحقیق از نوع فیش برداری و کتابخانه ای می باشد و چون موضوع بیشتر در سایت ها بوده بیشتر از سایت ها استفاده شده

این تحقیق از ۳ فصل تشکیل شده (کلیات، مفهوم شناسی، راهکارهای اصلاح الگوی مصرف)

تمام بگذاریم». اگر ملتی دارای «وجدان کار» باشد، محصول کار او خوب خواهد شد، و وقتی محصول کار نیکو شد، وضع اجتماعی، به طور قطع بهبود پیدا خواهد کرد.^۱

باید ارزش افزوده ایجاد کرد. بانک‌ها می‌توانند نقش ایفا کنند؛ هم نقش کمک کننده و هم نقش تخریب کننده؛ این مورد توجه مسئولان ارشد بانکی کشور باید قرار بگیرد. بعضی از بانک‌ها در سرتاسر کشور با شیوه‌های خاص برخی از بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط را به تعطیلی کشاندند، نابود کردند؛ بانک‌ها می‌توانند کمک بکنند و یا می‌توانند تخریب کنند. یکی از کارهای اساسی، تسهیل سرمایه‌گذاری است؛ یکی از کارهای اساسی کاهش واردات کالاهای مصرفی است؛ یکی از کارهای اساسی مبارزه‌ی با قاچاق است. کارهای گوناگونی را مسئولین دولتی می‌توانند انجام بدهند؛ بخشی از آنها این چیزهایی بود که من اینجا عرض کردم^۲

یکی از پایه‌های محکم اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش‌بنیان است؛ اساس کار در اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش‌بنیان است؛ [زیرا] اقتصاد مقاومتی اقتصاد درون‌زا است، اقتصادی است که در داخل پایه‌های مستحکمی دارد که تکانه‌های بین‌المللی و جهانی و اقتصادی آن را از جا درنمیرد؛ این اقتصاد مقاومتی [است]، اقتصاد مقاوم. یکی از اساسی‌ترین پایه‌های این اقتصاد عبارت است از اقتصاد دانش‌بنیان؛ اقتصادی که متکی باشد به علم، این خیلی مهم است. خب، به نظر ما نخبه‌های جوان می‌توانند در اقتصاد دانش‌بنیان که درواقع ستون اصلی اقتصاد مقاومتی است، نقش ایفا کنند. چطور نقش ایفا کنند؟ خب، این طرّاحی لازم دارد. چه‌جور جوانهای ما نقش ایفا کنند در اقتصاد مقاومتی؟ من جواب این سؤال را از شما می‌خواهم، بنشینید طرّاحی کنید، منتظر نمانید که دیگران طرّاحی کنند. شما جوانهای نخبه در یکی از اجتماعات خودتان موضوع را همین قرار بدهید: چگونگی نقش‌آفرینی نخبگان جوان در اقتصاد مقاومتی یا اقتصاد دانش‌بنیان. گروه‌هایی به‌وجود بیایند، گروه‌هایی تقسیم بشوند، کار کنند، فکر کنند، مطالعه کنند، با دست پُر در این اجتماع شرکت کنند، راه بدهند، آن‌وقت بنیاد نخبگان از این طرحی که از

۱ - پیام به ملت شریف ایران، به مناسبت حلول سال ۷۳.

۲ - بیانات در حرم مطهر رضوی ۹۴/۱/۱.

درون خود نخبگان بیرون آمده، حمایت کند، پشتیبانی کند. به نظر من یک تحول به وجود می‌آید؛ هم در زمینه‌ی فکر کردن و اندیشیدن و کار کردن، هم در زمینه‌ی واقعیت، روی زمین؛ در زمینه‌ی اقتصاد [هم] قطعاً تحول به وجود می‌آید.^۱

اگر ما ان شاء الله بتوانیم بنیانگذاری کارهای اقتصادی بر پایه‌ی دانش را پیش ببریم و به وجه غالب اقتصاد کشور تبدیل کنیم، این نه تنها به کشور قدرت اقتصادی خواهد داد، بلکه قدرت سیاسی هم خواهد داد، قدرت فرهنگی هم خواهد داد. وقتی یک کشوری احساس کرد که با علم خود، با دانش خود میتواند زندگی خود را و ملت خود را اداره کند و به دیگر ملتها خدمت برساند، احساس هویت میکند، احساس شخصیت میکند؛ این درست همان چیزی است که ملتهای مسلمان امروز به آن احتیاج دارند.

ملت ما قبل از انقلاب، سالهای متمادی اسیر تضعیف روحیه‌ی خودباوری در میان خود بوده است. از آن وقتی که اول مسئولان دولتی، بعد بتدریج آحاد مردم چشم باز کردند و در مقابل پیشرفت خیره کننده‌ی علمی غرب مبهور شدند، بتدریج احساس کمبود، احساس حقارت، احساس خودکم‌بینی در این کشور و در میان ملت ما ترویج شد. خوشبختانه انقلاب همه چیز را دگرگون کرد؛ از جمله این حالت و این روحیه را دگرگون کرد. بنابراین بنیانگذاری کارهای اقتصادی بر پایه‌ی دانش، هم موجب تقویت روحیه و شخصیت و هویت ملی است، هم قدرت سیاسی. خود استقلال و خوداتکائی در یک کشور، قدرت سیاسی میدهد؛ علاوه بر قدرت اقتصادی که خب، طبیعی است و وجود دارد.^۲

اگر پیشرفت علمی را ما دنبال کردیم، آن وقت اقتصاد دانش پایه - که سرمایه‌گذاری اش اندک است [اما] فرآورده و محصولش بسیار زیاد است - در اختیار ما قرار خواهد گرفت.^۳

۱ - بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در نهمین همایش ملی «نخبگان فردا» ۹۴/۷/۲۲

۲ - بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش‌بنیان ۹۱/۵/۸

۳ - بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری ۹۴/۱۲/۲۰

یونسکو در ۲۰۱۵ [میلادی] - یعنی همان پارسال - یک گزارشی داده در مورد چشم‌انداز علم تا سال ۲۰۳۰؛ در این گزارش می‌گوید ایران به دنبال تبدیل اقتصاد منبع‌محور به اقتصاد دانش‌محور است. این همان نکته‌ای که ما روی آن مکرر تکیه کردیم و امروز هم بعضی از آقایان اینجا اشاره کردند. بله، اقتصاد دانش‌محور که بنده این‌همه تأکید میکنم به‌خاطر این است. می‌گوید «تحریم مؤثر بود؛ تحریم به ایران به‌طور غیر مستقیم کمک کرد که به این فکر بیفتند که بایستی اقتصاد را دانش‌محور کرد». گزارش یونسکو می‌گوید که اولویتهای ایران در زمینه‌ی مسائل علمی، سلول‌های بنیادی است، هسته‌ای است، هوافضا است، تبادل انرژی است، فناوری اطلاعات است. همه‌ی اینها را دارند در زیر ذره‌بین مطالعه می‌کنند، نگاه می‌کنند. این کارهایی که ما داریم انجام می‌دهیم کارهای مهمی است. خب دانشجوی ما اینها را باید بداند؛ وقتی دانست احساس هویت میکند، احساس شخصیت میکند و به خودش، به ایرانی بودنش، به متعلق به انقلاب بودنش افتخار می‌کند.^۱

نتیجه گیری

کوتاه سخن اینکه راهکارهای سازنده مقام معظم رهبری تحت عنوان سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف از آنجایی که ریشه در قرآن و منابع دینی دارد و چون جامعه امروزه دارای سبکی اسلامی می باشد بسیار می تواند کارگشا باشد و مسیر جامعه را در مداری معتدل و اسلامی قرار دهد و صد البته امروزه با توجه به ماشینی شدن و عادت های غلط و سنت های اشتباه و غربزدگی که مردم را به سوی تجمل گرایی و اسراف و مصرف گرایی در تمام قسمت های زندگی سوق داده و با توجه به اینکه کشور اسلامی ما دارای منابع غنی و با ارزش و زیرساخت های بااهمیتی می باشد که اگر مدیریت مدبرانه، مشارکت های درست مردمی و سیاستگذاری های درست نباشد آیندگان از این نعمت عظیم خدادادی بی بهره بوده و سبکی غیراسلامی را برای آنها به جا گذاشته که مطمئناً مورد رضای خداوند متعال هم نمی باشد.

لذا با توجه به اینکه ما دارای رهبری فرزانه و باتدبیر بوده ایم و با این راهکارهای درست و سازنده ایی که در خدمت جامعه امروزی قرار داده اند باید وظیفه خود بدانیم و خصوصاً مدیران و مسئولان و اقتصاددانان کشور آنها را به عرصه ی ظهور و عمل برسانند که صد البته اثرات آن را در زندگی به طور واضح خواهند دید.

بنابراین هر فردی از افراد این جامعه و هر مسئولی از مسئولان کشور عزیزمان باید این راهکارها را به عرصه عمل بگذارد تا خانواده و جامعه و آیندگان به سبک زندگی اسلامی روی آورده و اسلام ناب محمدی را در جهان به اهتزاز درآوریم.

فهرست منابع

۱. اسماعیلی، محسن، (۱۳۸۸)، بایسته های اقتصادی از دیدگاه فقهی و حقوقی، چاپ سوم، تهران، مؤسسه نشر شهر.
۲. اکبری، محمود، (۱۳۸۸)، اسراف، تباهی سرمایه، چاپ دوم، تهران، فتیان.
۳. انوری، حسن، (۱۳۸۱)، فرهنگ سخن، چاپ هشتم، تهران، سخن.
۴. پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیه الله خامنه ای ^{حفظه الله}
۵. دهخدا، علی اکبر، (۱۳۸۲)، فرهنگ دهخدا، چاپ شانزدهم، تهران، مؤسسه دهخدا.
۶. معین، محمد، (۱۳۸۶)، فرهنگ معین، چاپ دهم، تهران، فرهنگ نی.
۷. سایت www.alef.ir
۸. سایت جامعه خبری تحلیل الف www.alef.ir